

I T Y U C J

5-97

ЗМІСТ

Гра Кіма: Ой хмариться	3
Розповідь: Шинук	4
Пісня: Хлоп'яче життя	7
Майстрування: Годинник	8
Дощеві малюнки	9
Метеорологи	11
Гра: Гураган	12
Гра: Тіні	13
Чи знаєш ти?	14
Вмілість Дослідник	16
Листок природи	17
Хроніка	18
Яка погода?	20

ГОТУЙСЬ

журнал пластового новацтва

Редколегія: Маркіян Гаврилук
Катруся Горіх
Андріянна Шука

Ілюстратори: Христя Котляр

Щира подяка ст. пл. Адріянові Геврикові за українські шрифти вживані в цьому числі.

“Готуйсь” видає видавнича спілка Крайових Пластових Організацій США і Канади.

Річна передплата: для не-членів Пласту - \$25.00
ціна одного числа - \$4.50 амер.

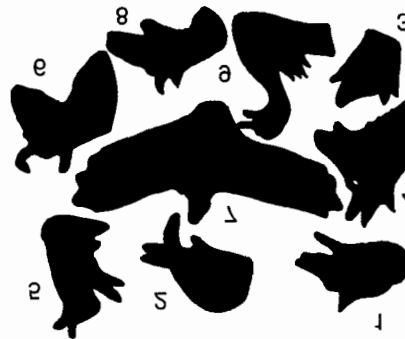
Адреса Редакції: 144 Second Avenue
New York, NY 10003

З Друкарні Presa Graphics
4515 Culver Road
Rochester, NY 14622
(716)266-1360

ЧИСЛО 450

ВІДПОВІДІ ДЗЕРКАЛІ

8. КІНР' Д' МЕОІПР'
4. КОЗЯ' 2. ЗЕПР' 9. КОБОВЯ' Δ. ОБЕЛ'
СЛ. 13: Γ. ПЕС' 5. СМОН' 3. ВОВК'
ВІЩОВІПР- МАННІ ВАПІНГТОН'
ЛОБІ В НЮ ГЕМПШІРІЗ
НАВВНПІУ ПВНІКІСІР ВІГРІВ НА ЯКІУ
СЛ. 15: ЗЯЛІКЯ- ДОСЛІДНИКН ЗІРІАМ

▼				В		W
К	Х			І		О
Д	W		І	П	В	
В	О	С	▼	Е		О
W			Д		3	▼
Е	▼	Н	С	К	▼	В
				Н		В
					І	Л
					Л	

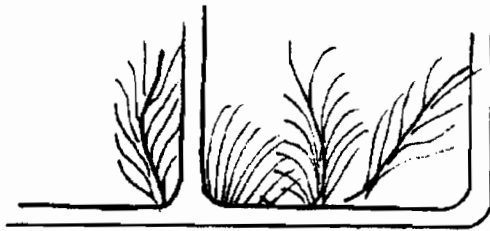
СЛ. 50

Відчитайте зашифровані відповіді!

Відповіді можна відчитати дзеркалом. Постав сторінку перед дзеркалом і відчитай відповіді, що відбиваються в склі.

Гра Кіма: Ой хмариться

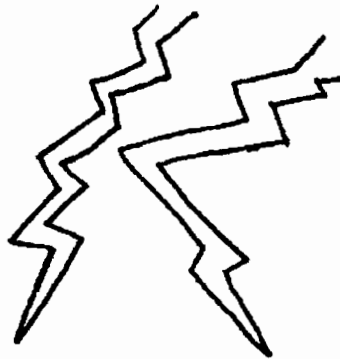
Чи ти можеш сказати, яка надворі погода? Розглянь цей рисунок через три хвилини, а потім відіграй гру на задній обкладинці журналу.

мороз

хмара

блискавка

дощ

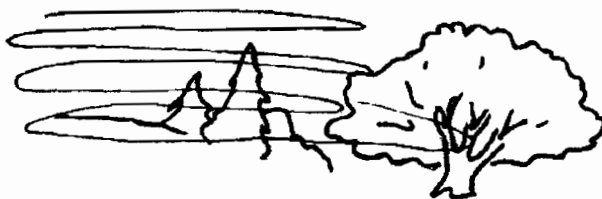
град

сніг

роса

мряка

вітер

ШИНУК

Аня і я перейшли лісок з ковзанами в руках і просувалися через високий сніг. Наша родина недавно перепровадилася зі сходу до Кольорадо і ми перший раз ішли ковзатись на озері.

Доближаючись до озера, Аня мене зловила за рамено і пошепотіла, “Тарасе, дивися...”

Посередині замороженого озера лежав човен. Дим легенько піднімався з одного кінця човна, а на другім кінці була темна куля.

Ми стягнули наші чобітки та вдягнули ковзани і незадовго ковзались на леді. Коли ми приблизилися, я показав Ані малу піч на якій чайник вже свистів, але Аня більше цікавилася темною кулею. З кулі коца, плаща, та шалика, стирчала вудка, з якої линва

спускалася через отвір в леді. Раптом з під коца вискочив старий чоловік, махаючи в повітрі руками.

“Що ви, діточки, робите так далеко від берега? Влізайте швидко до човна. Швидко!”

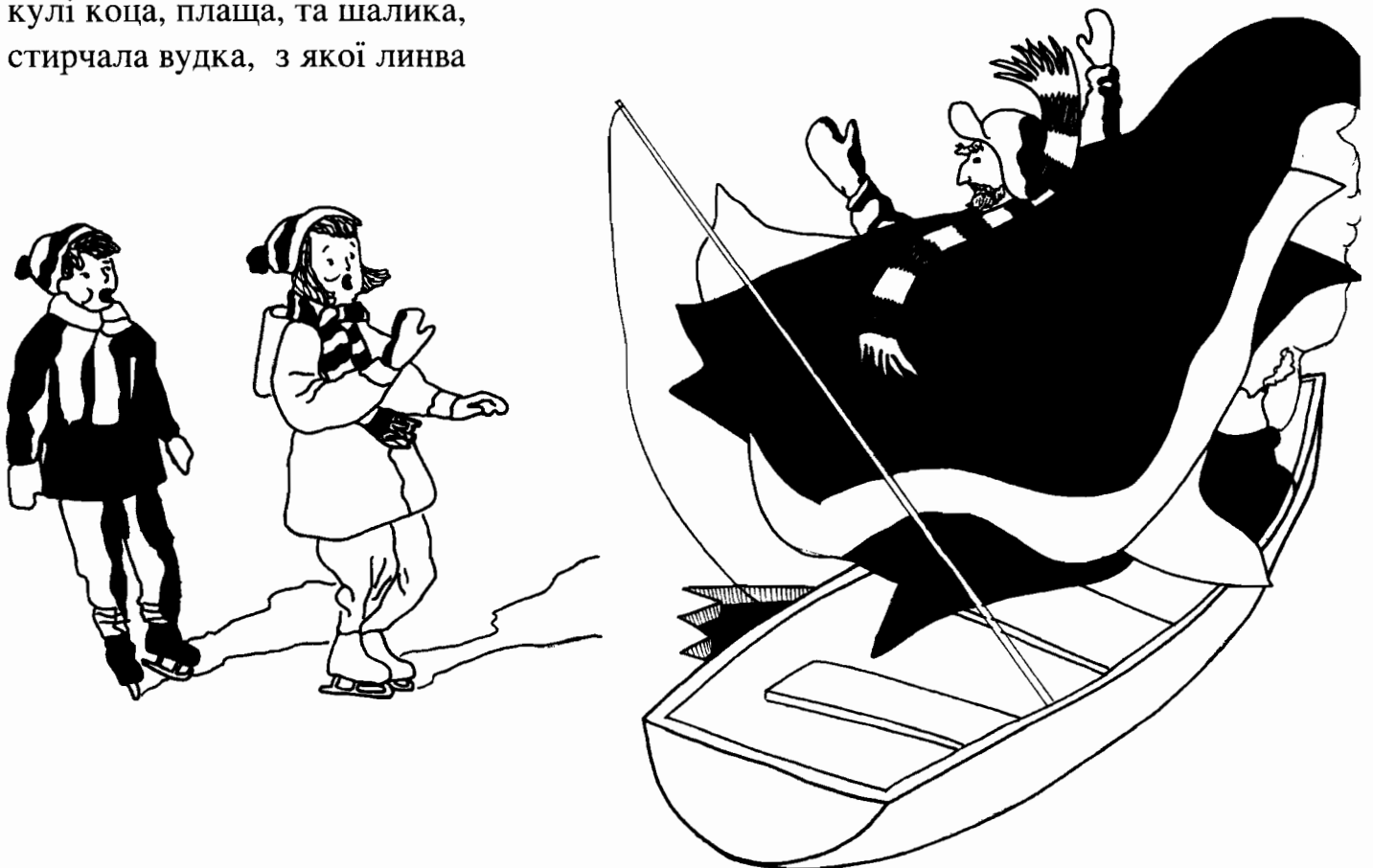
Аня і я слухняно влізли до човна.

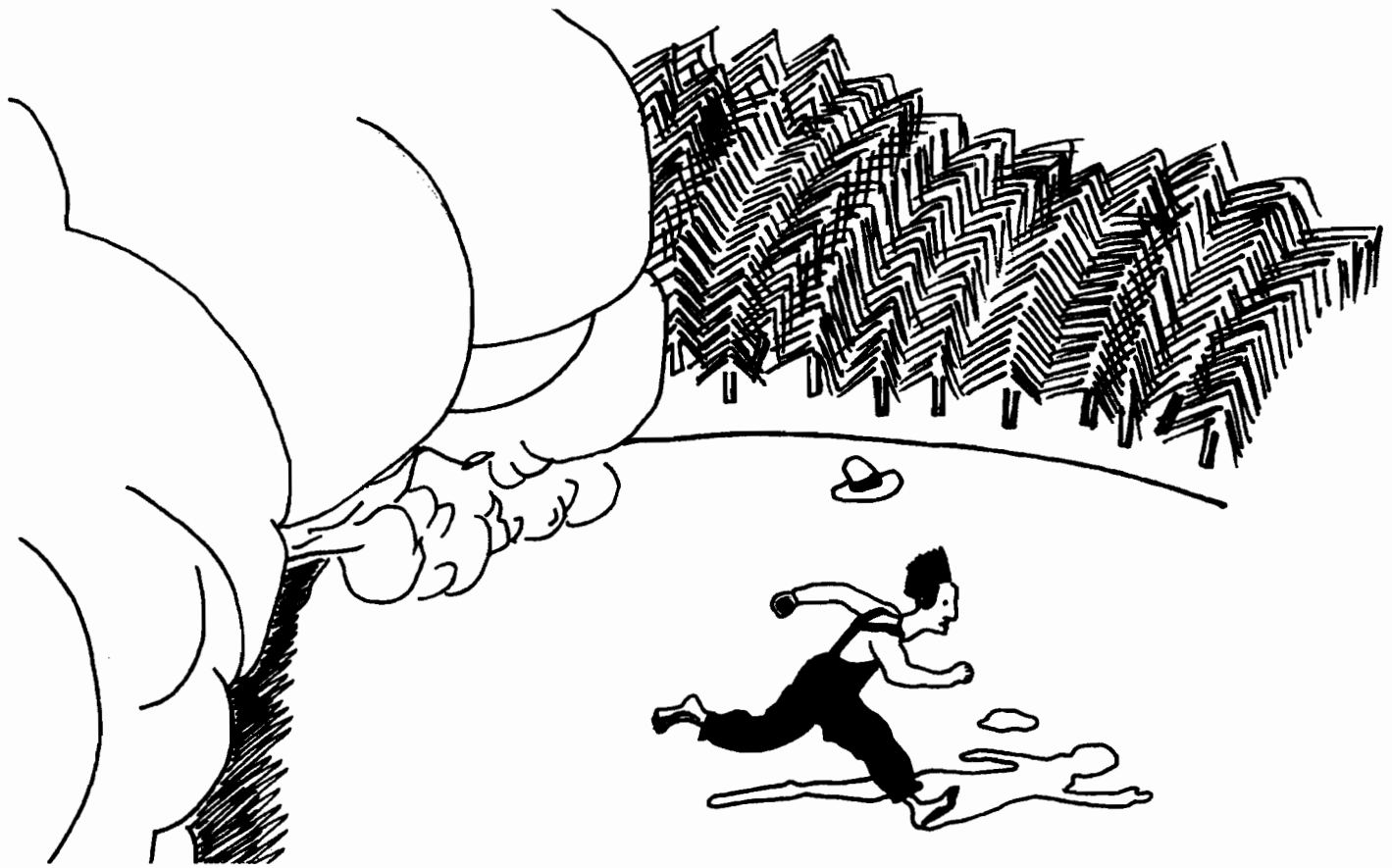
“Ну, вже краще,” сказав старий чоловік. “Ніколи не є безпечно тут на Обертаючім озері. Я Андрій Миколенко. Хочете чаю?”

За хвилину ми тримали паруючі горнятка чаю.

“Пане Андрію, чи можна запитатися, чому ви сидите в човні на замороженім озері?” запитався я.

“А,” зітхнув пан Андрій і подивився на Скелясті гори, що піднімалися з західнього краю озера. “Шинуки, сину. Дідусі-

шинуки можуть бути більш небезпечними, ніж землотрус або торнадо!”

“Що таке шинук?” Аня спитала.

“А, ви, східнячки не знаєте про такі речі. В Скелястих горах бувають такі вітри. Але не звичайні вітри. Вони приходять в найхолодніші дні зими. Звичайні шинуки приходять що зими—теплі, немов весняний день. Але дідусі-шинуки гарячі, як з печі вітри. Індіани в цих частинах кажуть, що дідусі-шинуки приходять що 50 років.”

“Я пригадую перший раз, що відчув дідуся-шинука в зимі 1948-го року. Не було багато снігу того року, але було холодно як поцілунок гадюки! Я вибрався на ледове рибалство, сидів десь в цьому місці з вудкою перед отвором у леді. Раптом я почув голосний шум, мов їде льокомотив і підняв очі, щоб подивитися, що надходить.”

“Побачив як з західнього кінця озера, теплий вітер топив лід озера і як підні-

малися хмари пари. Я кинув свою вудку і почав бігти до східнього берега. За мною було чути шипіння, як гарячий вітер топив лід. Певний, що ніколи не добіжу до берега, я здер із себе зимовий плащ, скинув з ніг чоботи і біг босий по леді. Ще 200 стіп від берега, а вітер мене догнав. Вітер мене трохи не попик і я впав у воду.”

“Плив в Обертаючій озері і бачив, як довкола зникав увесь лід. Та вода була така тепла, немов з ванни, а я був викінчений від свого бігу. Я ледве доплив до берега. Від того часу я все витягаю цей човен, коли виходжу на лід. Не можеш перегнати дідуся-шинука!”

“Так вийшло, що той дідусь-шинук був перший із трьох дідусів, що прийшли за три роки. Наступного року сніг був понад дахами до січня і нам всім зуби калатали з холоду.”

“Я був у дорозі до церкви в неділю, коли другий дідусь прийшов. Я почув зміну в температурі відразу й обернувся,

щоб побачити хмару пари, що котилася прямо на мене. Я підняв батіг, щоб підігнати коней, але ми всі скоро опинилися в тій хмарі пари. Мої сани почали хитатися, немов на воді, а за хвилинку сани сиділи на землі-твердій немов після довгої посухи.”

“Я стягнув із себе зимову одягу і поплентався до церкви. Тому, що були того року такі високі сніги, дехто прив’язував коней до дзвіниці. Що за чудо бачити, як коні і сани звисали з дзвіниці! Люди бігали довкола і пробували видумати, як можна зняти коней і не розбити сани.”

Після того дня люди були приготовлені на дідусі-шинуки. Сани будували з колесами, які можна було спускати, щоб не застрягнути на сухій землі. Дехто навіть будував сани, що могли плисти на воді в разі потреби.”

“Ми думали, що ми вже все того року бачили, але наступного літа була несподіванка—подвійний дідусь-шинук. Два такі вітри за два дні. Перший стопив увесь сніг і лід та створив потоп. А другий дідусь-шинук прийшов і висушив усю воду, навіть в озерах і річках. Люди позбирали із землі всю рибу. Ми їли вуджену рибу наступні три роки!”

“І ті вітри здурили усі дерева. Вони за один день випустили листя і зацвіли. Наступного дня ми мали цілком дозрілі яблука!”

“А що наступного року сталося?”

“Лише звичайні шинуки. І щороку від того часу були звичайні. Але то вже було 50 років, отже знов надходить час. Тепер розумієте, чому я хотів щоб ви залізли до човна.”

“Але як ми зайдемо додому?” спитав я.

Старий чоловік потер троха свою борідку й усміхнувся. “Може я трохи забагато журюся. Ви можете йти ковзатись, а якщо прийде дідусь-шинук, я припливу човном до вас і витягну вас з води.”

Ми подякували панові Андрієві за чай, помахали йому і попрямували до берега. На березі ми вдягнули знову чобітки і поди-вилися останній раз у сторону човна.

“Я не вірю, що існують такі дідусі-шинуки,” я сказав Ані.

“Ні? Подивися туди!”
відповіла Аня.

З західньої сторони озера почала збиратись велика хмара пари.

Аня моргнула на мене, кажучи,
“Хочеш нині плавати?”

Новацьке життя

Ве- се- ле, ща- сли- ве но- ваць- ке жит- тя, Нас го- ре

не да- вить, не тис- не жур- ба, Смі- ем- ся, гу- ля- ем,

спі- ва- ем що- дня, Ве- се- ле, ща- сли- ве но- ваць- ке жит- тя.

Веселе, щасливе новацьке життя,
Нас горе не давить, не тисне журба,
Сміємся, гуляєм, співаєм щодня,
Веселе, щасливе новацьке життя.

Взими ми санками в заводи женем,
Весною з цвіточків віночки плетем,
У літі в городі грушки зрілі рвем,
На осінь, у полі картоплі печем.

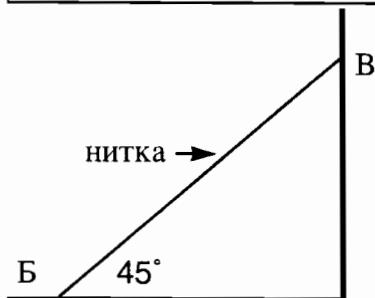
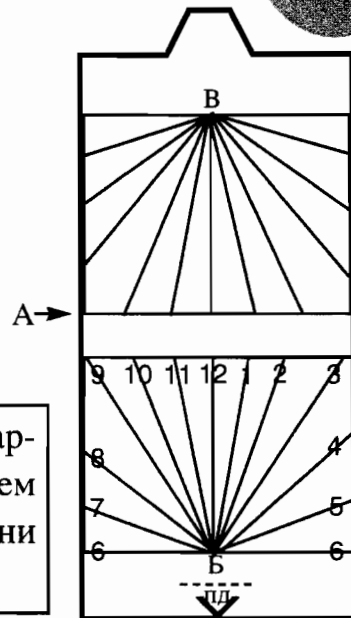

Соняшний годинник

Потрібно:

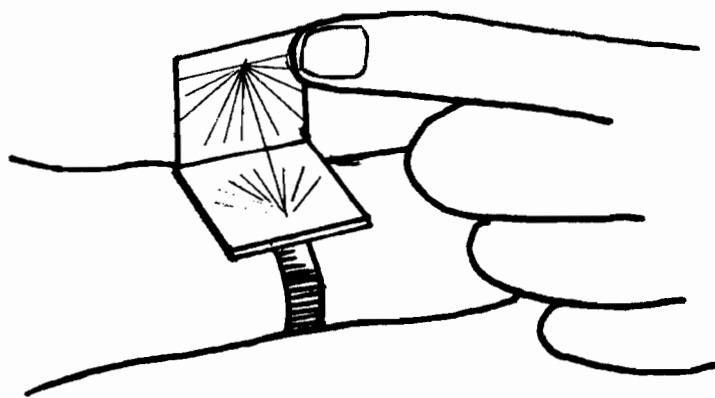
твердий картон
стяжку, ножиці, клей або ліпку
голку й нитку
Ножик і ПОМІЧ СТАРШОЇ ОСОБИ

1 Витни форму годинника і приклей до твердого картону. Попроси, щоб доросла особа гострим ножем перерізала годинник по перериваній лінії. Відітни решту картону по боках форми годинника.

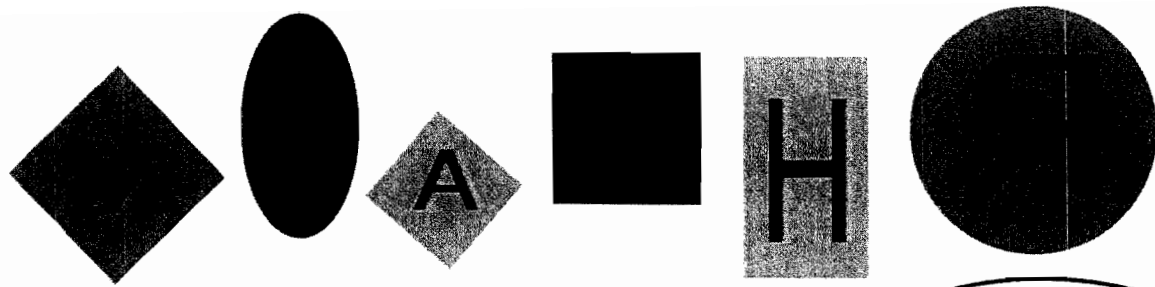
2 Зігни годинник по лінії А. Голкою проколи дірку на точках Б і В. Пересили нитку від одної дірки до другої, потім зав'яжи гудзи зі заду годинника так, щоб годинник не міг відкритися на більший кут ніж 45 градусів.

3 Ліпкою причепи стяжку до заду годинника. Зав'яжи стяжку довкола годинника так, щоб годинник сидів на кисті. Годинник можна закрити, вставляючи кінчик зверху в проріз. Щоб відчитати, котра година, тримай годинник паралельно до землі і обертайся, доки стрілка не покаже на південь. Тінь із нитки впаде між показниками години.

ЦЕЙ ГОДИННИК НАСТАВЛЕНИЙ ДЛЯ ГЕОГРАФІЧНОЇ ШИРИНИ 40 ГРАДУСІВ. В ІНШИХ ЧАСТИНАХ СВІТУ ГОДИННИК НЕ БУДЕ ПОКАЗУВАТИ ПРАВИЛЬНО ГОДИНУ!!!

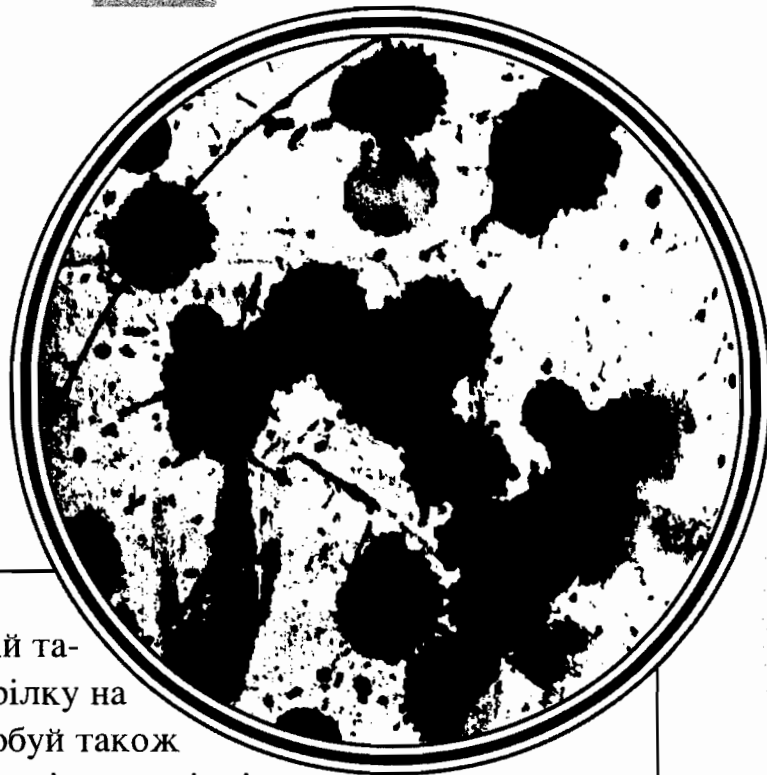

Дощеві малюнки

Потрібно:

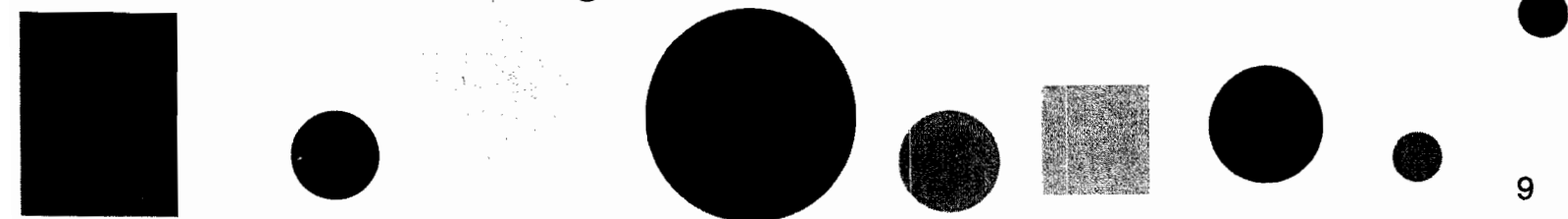
дощевий день
паперову тарілку
їстиму фарбу і білу кредку
або
папір до рисування
фломастри й кусок бляхи

1 Постав кілька крапель різних красок їстимої фарби на паперовій тарілці. Вбери дощевик і винеси тарілку на двір у дощ на одну хвилину. Спробуй також перше нарисувати білою кредкою взір на тарілці. Віск із кредки не дозволить, щоб фарби доходили до тарілки. (Так подібно пишемо писанки. Віск охороняє яйце від фарби!)

2 Чи тобі подобається малювати? Намалюй фломастрами малюнок на папері. Вистави папір на блясі в легкому дощі на 2-3 хвилини. Дощ розпустить фарбу з фломастрів і прикрасить малюнок. Принеси бляху з папером до хати і положи папір на газетах, щоб вислохло.

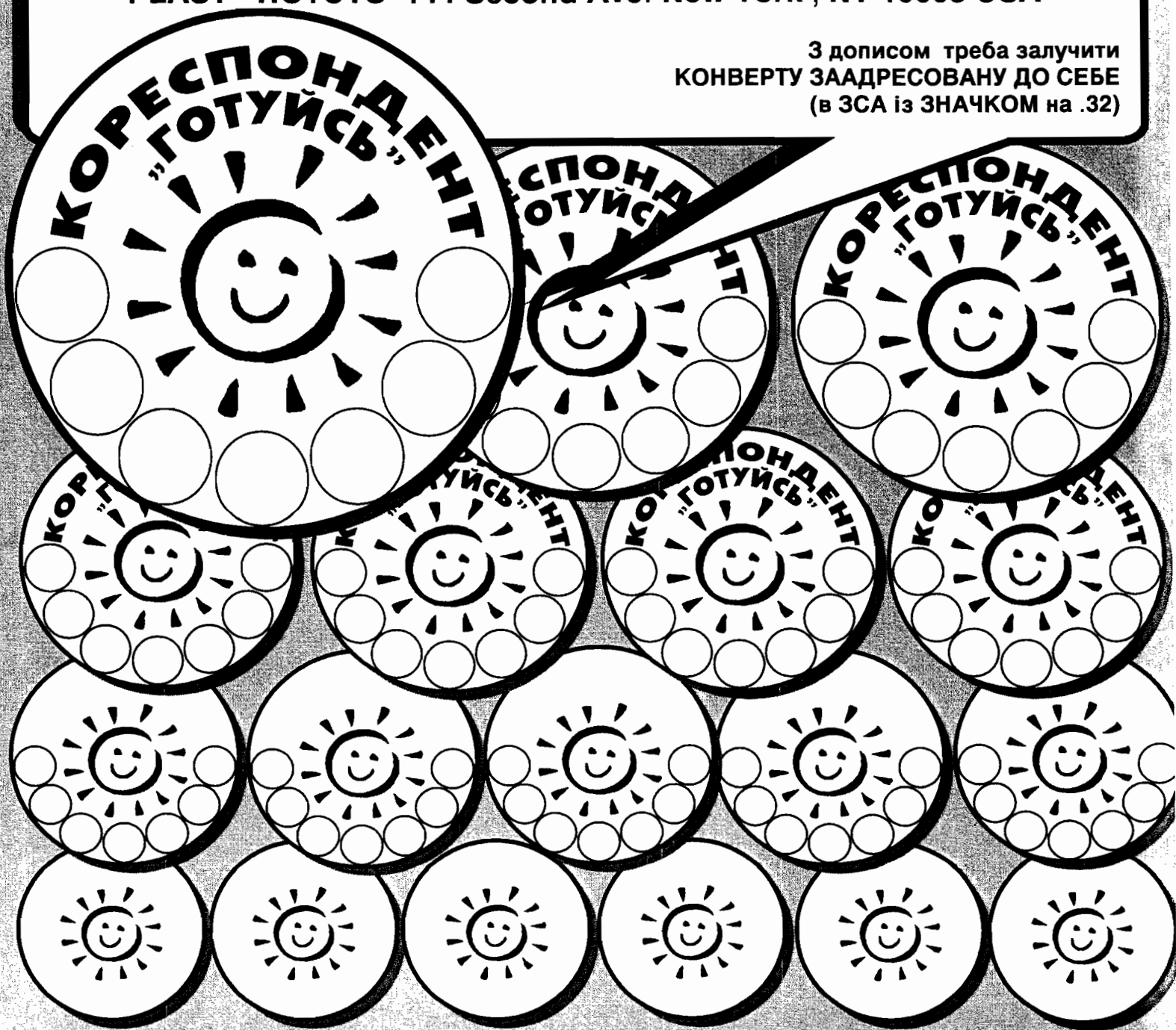
Я - ВІДЗНАЧКА КОРЕСПОНДЕНТА „ГОТУЙСЬ” ЧИ ЗНАЄШ, ЯК МЕНЕ ДІСТАТИ?

Кореспондент є той, хто подає матеріяли до журналу.
Це може бути знимка роя з дописом, рисунок...

За ПЕРШИЙ допис до *Готуйсь*, одержиш мене.
За кожний допис після першого, одержиш НАЛІПКУ, яку вліпиш в коло.

Висилай матеріяли на адресу
PLAST - HOTUYS 144 Second Ave. New York , NY 10003 USA

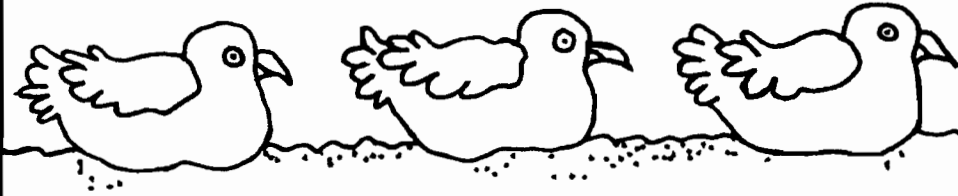
З дописом треба залучити
КОНВЕРТУ ЗААДРЕСОВАНУ ДО СЕБЕ
(в ЗСА із ЗНАЧКОМ на .32)

Метеорологи

Ти не мусиш дивитися на телевізію, щоб дізнатися, яка буде завтра погода. Лиш подивися довкола себе на природу...

МЕВИ

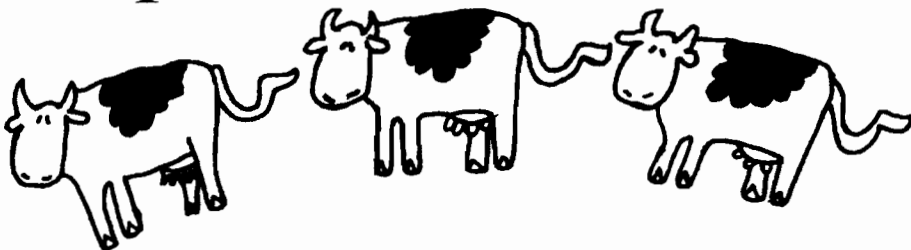
Коли надходить буря, повітря стає багато рідше і не може втримати пташок на повітрі. Тому, коли бачиш, що мєви сидять на піску, може надходити буря!

Захід сонця

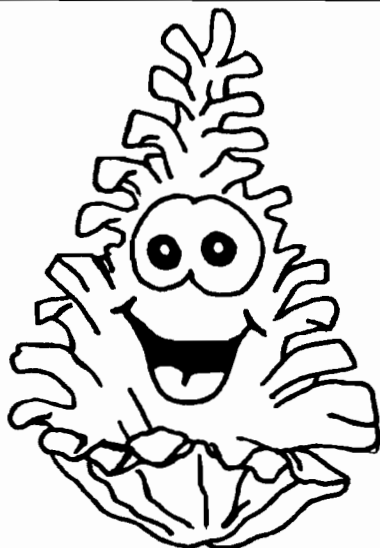

Коли повітря на заході є сухе і немає хмар, захід сонця стає червоним. Погода звичайно приходить зі заходу. Якщо бачиш червоний захід сонця, напевно буде гарна погода.

Корови

Коровам не подобається, коли вітер віє в лице. Якщо корови дивляться до сходу, вітер західний і принесе кращу погоду. А якщо дивляться на захід, вітер іде зі сходу і принесе бурю.

Шишки показують нам, скільки вогкості є в повітрі. Повісь шишку надворі, але не у відкритому місці, де може падати дощ. Якщо зубчики шишки відкриті, є мало вогкості в повітрі. А якщо зубчики закриті, є багато вогкості в повітрі.

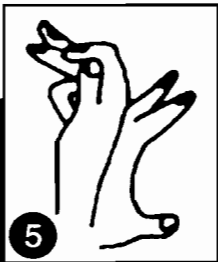
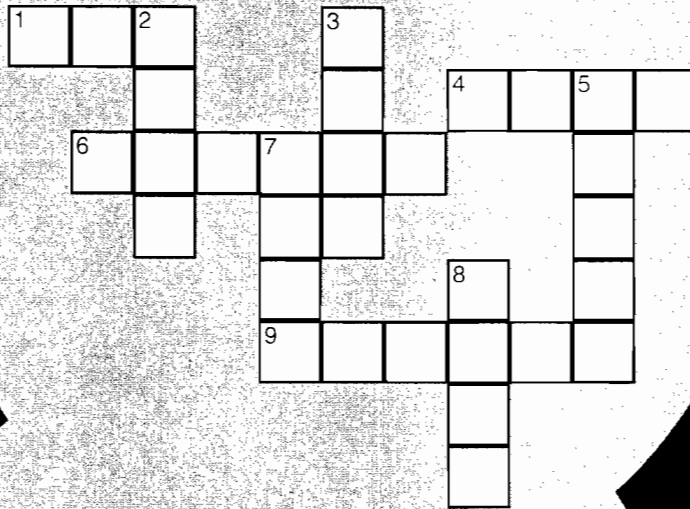
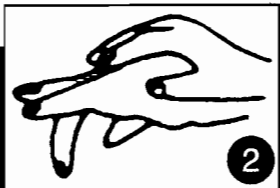
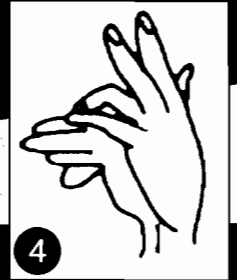
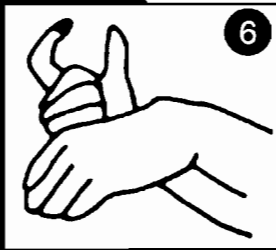
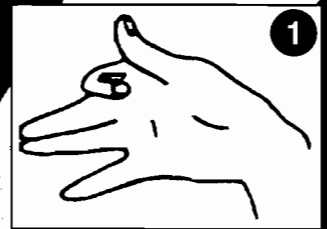
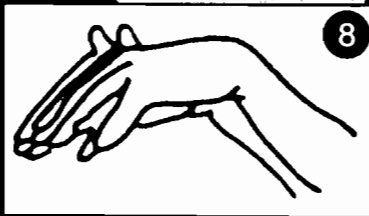

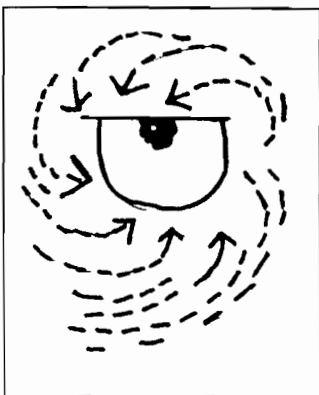

Цей гураган має у своїх вітрах загадку. Нарисуй лінійку від стрілки з низу гурагану до ока гурагану не перехреснюючи жадної лінійки. Запиши по порядку всі букви, що стрічаєш по дорозі, щоб відчитати загадку.

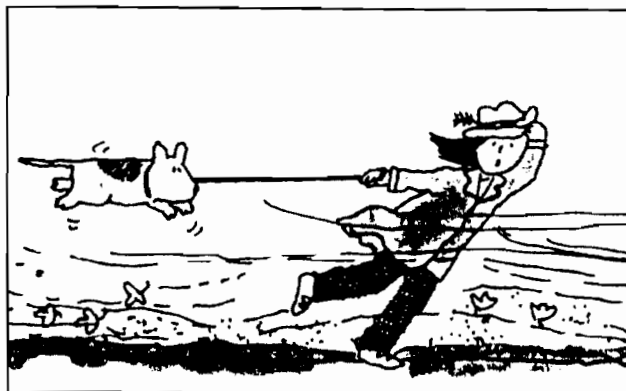
Тіні лісів

В соняшні дні сонце творить тіні деревами, хмарими, навіть новаками й новачками! Ти також можеш творити різні форми з тінню, вживаючи свої руки. Чи можеш відгадати, які форми тварин ці руки творять тіннями? Заповни хрестиківку назвами тих тварин. Якщо не можеш відгадати, влучи ясне світло без абажуру і зроби такі форми руками. Відповіді на сторінці 2.

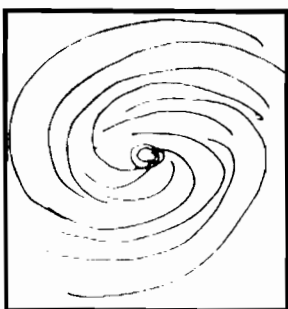

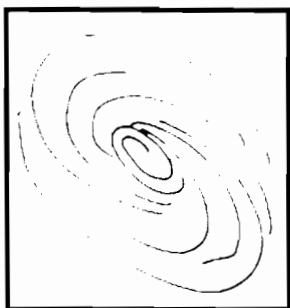
... що вітри гурагану крутяться довкола спокійного ока, де майже немає вітру? Гурагани є коло 10 миль високі і між 300 до 600 миль широкі.

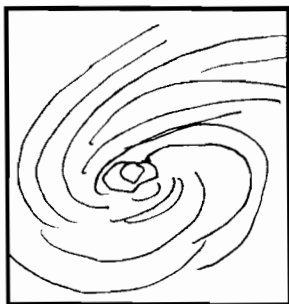
...що швидкість вітру в гурагані може перевищити 400 кілометрів на годину?

Андрій

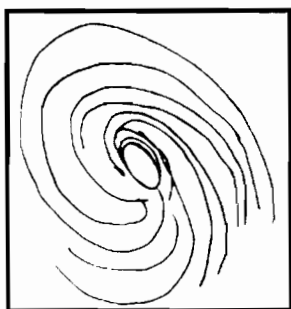

Володя

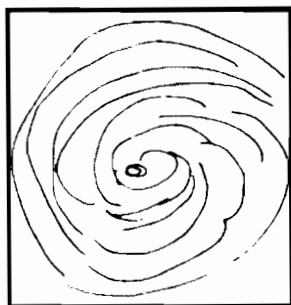

Геньо

Наша родина

Богдан

Гриць

...що метеорологи дають гураганам імена? Колись гурагани називалися лише дівочими іменами. А недавно почали вживати і хлоп'ячі імена. Перший гураган року має ім'я яке починається з буквою А, другий на букву Б, і так далі, вживаючи усі букви англійської азбетки.

...ЯК СИЛЬНО ВІТЕР ВІЄ?

миль/год.

	дим іде просто вгору	0
	дим іде в сторону вітру	1-3
	листя шелестить, прапори рухаються	4-7
	листя і малі галузки рухаються	8-12
	гілки рухаються	13-18
	малі деревця хитаються	19-24
	прапори лопотять	25-31
	прапори випрошуються	32-38
	галузки ломляться тяжко ходити	39-46
	написи, антени згинаються	47-54
	дерева вирвані з коренем	55-73
	будинки звалені	74+

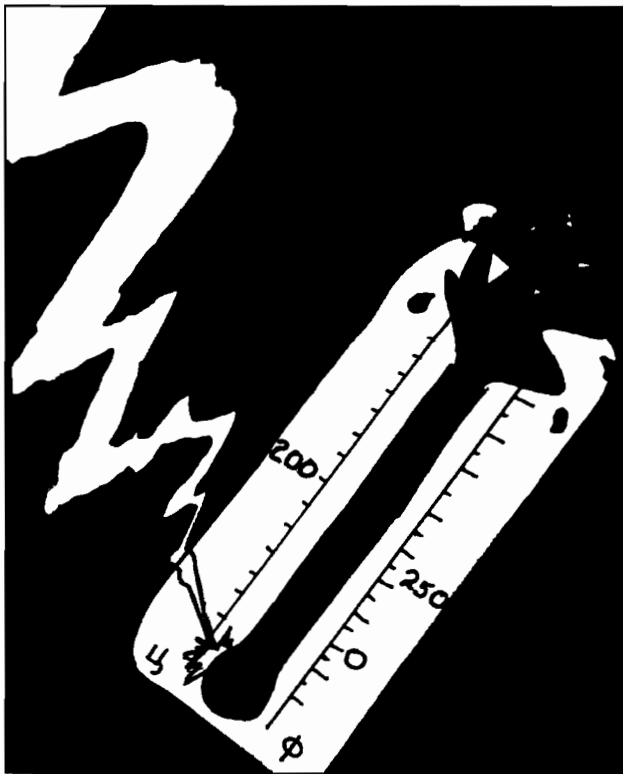
Вітри від 40-75 м/г - тропічна буря
вище 75 м/г - гураган

...що більше торнад появляється в Сполучених Штатах Америки, ніж в будь якій інакшій країні?

...що під час громовиці, блискавки творять більше електрики, ніж велике місто вживає за тиждень!

...що блискавка має температуру понад 50,000 градусів Фаренгайту? Це 5 разів горячіше, ніж поверхня сонця!

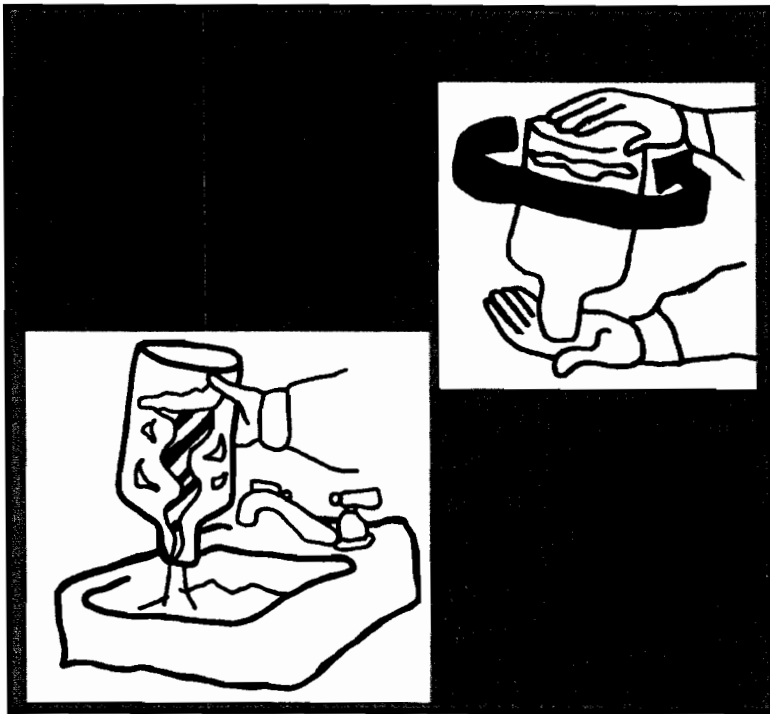
...що вітрів у торнадах ще ніхто не міг зміряти? Дослідники гадають, що вітри торнад віють понад 800 кілометрів на годину. Сам торнадо сунеться по землі при швидкості коло 70 кілометрів на годину.

Хочеш стати дослідником погоди?
Спробуй наступні досліди...

Чи ти можеш дістати вмілість *Дослідник*?

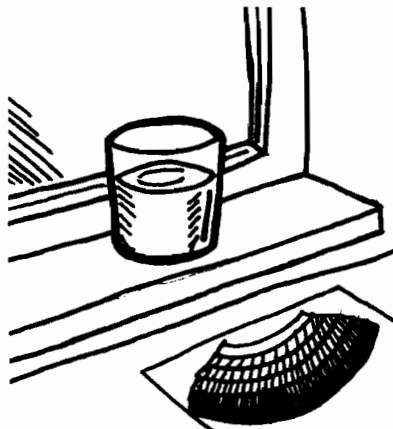
1. Розкаже про сонце та що доброго воно нам дає.
2. Розкаже про землю—про творення землі; вік велетнів-дерев; вік повзунів і ссавців; звідки знаємо про землю в минулому.
3. Розкаже про повітря, як гасити вогонь, про вітер, про тиск повітря, про бальон.
4. Розкаже про воду—воду на землі; проникнення й опади води.
5. Розкаже про електричність—про магнет, молекули й атоми.
6. Розкаже про трьох українських дослідників.

Зроби веселку

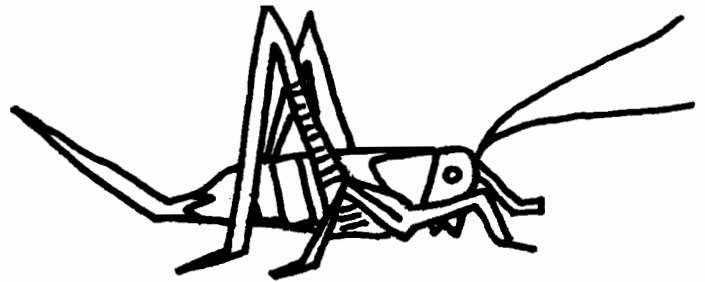
Наповни склянку водою і вистави на сонці при вікні. Положи білий папір на стіл коло вікна. Пересунь папір по столі аж доки ясні кольори не появляються на папері.

Ось веселка!

Як дізнатись температуру від цвіркунів

Цвіркуни все знають, яка температура, але якщо запитаєшся, будь певним, що зрозумієш відповідь. Щоб дізнатись температуру, порахуй скільки разів цвіркун цвірінькає за 15 секунд. Для температури в градусах Фаренгайта, додай 40. Для градусів Цельзія, поділи число на половину і додай 6.

Наприклад, якщо цвіркун цвірінькає 18 разів за 15 секунд:

$$18 + 40 = 58 \text{ градусів Фаренгайту}$$

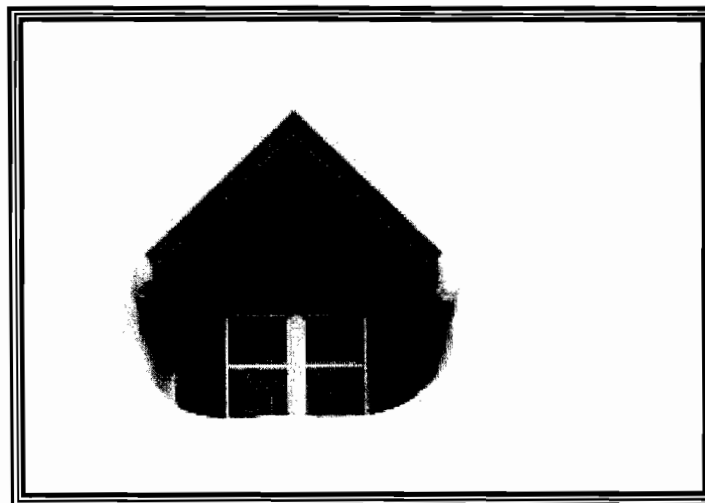
$$18 / 2 = 9 + 6 = 15 \text{ градусів Цельзія}$$

БРРРРР! Холодно на дворі, але не в тебе в хаті. Може ти хочеш відкрити вікно?

Відкрити вікно? Це би було дурне! Але чи ти знаєш, що з кожного вікна втікає тепло? Твої батьки платять багато грошей, щоб гріти вашу хату. Чим більше тепла втікає з хати, тим більше нас коштує, щоб гріти наші хати і тим більше енергії—головно оливи чи вугілля—ми тратимо. Понад половину енергії, що ми вживаємо вдома, йде на ogrівання і половина тієї енергії втікає з хати!

Як ти можеш краще втримати тепло в хаті? Запевнись, що всі вікна є тісно закриті. Закрий заслони на вікнах вечером. Це втримає більше тепла, так само, як тобі є тепліше, коли ти вбираєш куртку, або накриваєшся коцом.

В наступний холодний, вітряний день візьми коротку стяжку (6 інчів/15 сантиметрів довгу), або картку легкого паперу і перевір усі вікна і двері. Потримай стяжку або папір коло вікна або дверей і рами. Якщо стяжка або папір рухається, в тому місці тепло втікає. Зроби карту хати, що показує де втікає тепло і покажи батькам щоб могли заліпити щілину. Ти тепер ЕКО-ДЕТЕКТИВ!

Скільки сніжинок паде під час сніговії?

Порахуй, скільки сніжинок на дворі. Неможливо? Один професор раз відгадав приблизно скільки сніжинок було під час одної бурі. В 1978-му році, в Бостоні, Массачусетс впало 27 інчів снігу. Радіостанція в місті спонзорувала змаг, щоб довідатися, скільки сніжинок тоді впало. Найкращу відповідь дав професор, який помножив площу міста Бостон (43

квадратові милі) рази 27 інчів. Це число він поділив на пересічну величину сніжинки або $1/10,000$ кубічного інча. (В одному кубічному інчу снігу є 10,000 сніжинок.)

49,003,293,313,938,374

Яка була відповідь?

50 квадрилльонів сніжинок,

або 50×10^{16} ,

або 50,000,000,000,000,000!!!!

Менше, більше...

Дорогий Готуйсь!

Я була цього року на таборі на Вовчій тропі. Погода була дуже гарна і приємно було бути з друзями у таборі. Наша сестричка Христя була дуже добра. Я навчилась багато у таборі. Дістала вмільсть Золоте перо і нагороду за плавання. У моїм рої Карпатські панди було

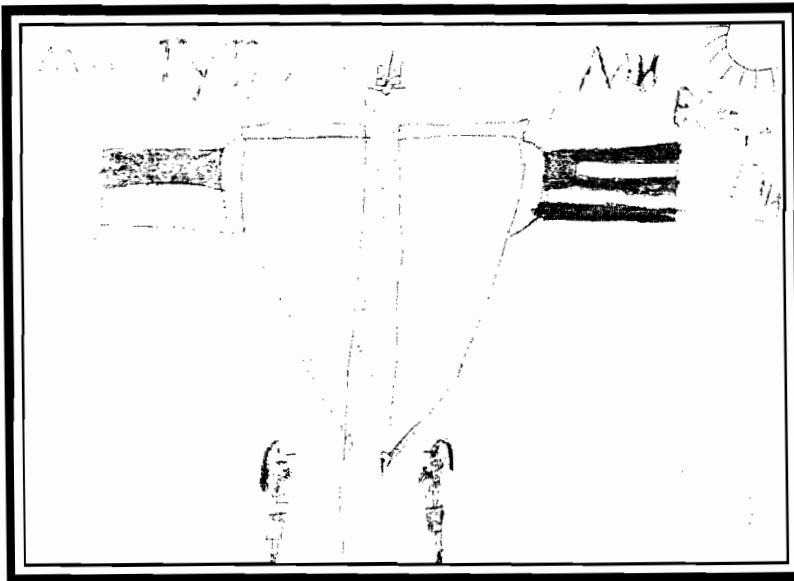
Рій Карпатські панди (з ліва) Ляля, Таля, Христя, Аня, Ніна, й Оксана.

новачка Ніна з сестричкою Христею вісім новачок. Ми всі були друзі і за то було приємно бути у таборі. Надіюся, що на другий рік поїду знов на табір.

Готуйсь!

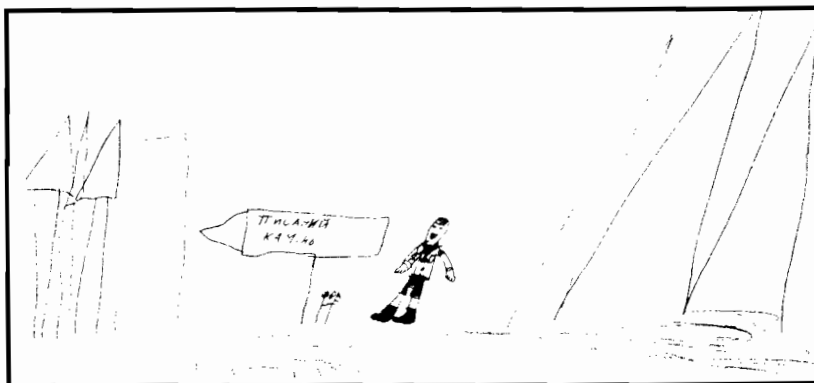
Ніна Целюх, 11 років

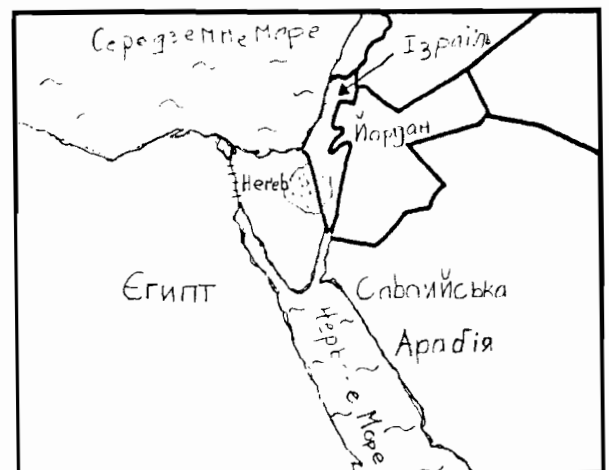
новачка Таня Григоровіч, 8 років

Від новака Данила Драгана із Олд Гренич, Конектикет прийшов лист з поправкою. В числі про човни і море поміщено, що Червоне море лежить між Єгиптом і Ізраїлем. Данило правильно написав, що Червоне море лежить між Єгиптом і Савді Арабією. Внизу є карта, яку Данило прислав, щоб показати нам нашу помилку. Дуже дякуємо, Даниле!

-Редакція Готийсь!

новак Івасик Кавчак

Привіт з 48-го пластового табору імени Уляни Кравченко на Верховині, у Великій Британії, літо 1997 року. Внизу знімка новаків і новачок з Владикою Української Греко-Католицької Церкви кир Михаїлом Кучмяком. З обох сторін Владики сидять комендант табору та голова Крайової Пластової Старшини.

Дорогий Готуйсь!

Цього тижня я поїхала на Свято Весни. Я гарно забавлялася! Я була хорунжою на відкритті. Я бачила дві жаби. Я пішла до яру і бачила два річкові раки. Ми також мали вогник. В неділю ми зробили сорочки. Я також здала першу пробу.

новачка Марійка Михайлов, 8 років

Дорогий Готуйсь!

Цього року на Святі Весни на Новому Соколі новацтво робило багато речей. В суботу ми пішли на прогулянку до парку. Ми також мали вогник на якому ми пекли ковбаски і маршмелки. В неділю ми здавали проби і

відзначка Свята Весни

новацьке Свято Весни, травень 1997

грали багато ігор. В неділю ми також декорували сорочки і дістали наші відзнаки.

-новачка Стефця Михайлов 11 років

ЯКА ПОГОДА?

Віднайди усі види погоди зображені в рисунках в прямокутнику букв. Не знаєш, яка то погода? Поглянь на сторінку 3.

